

Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Кодлубовська Т.Б. та ін. / За заг. ред. Казміренко Л.І., Моїсеєва Є.М. - К.: КНТ, 2008. - 128с.

2. Бобечко Н. Основи загальної та юридичної психології Курс лекцій / Н. Бобечко, В. Бойко, І. Жолнович, І. Когутич; за ред. В. Т. Нора. - К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. - 224 с.

3. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: Академічний курс: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Коновалова, В.Ю. Шепітько. - К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. - 424 с.

4. Запорожцева Г.Є. Психологічний аналіз професійної діяльності дільничного інспектора поліції та визначальні умови її удосконалення: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.06 - Юридична психологія / Г.Є. Запорожцева. - Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2002 - 19 с.

5. Барко В.І. Теоретико-психологічні засади управління персоналом органів внутрішніх справ: Автореф. дис... д-ра психол. наук: 19.00.06 - юридична психологія / В.І. Барко. - Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2004. - 44 с.

6. Губарева О.С. Психологічні особливості формування професійної компетентності працівників ОВС: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.06 - Юридична психологія / О.С. Губарева; Х.: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2005. - 18 с.

7. Благута Р.І. Психологічні засади профілактики делінквентності: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 19.00.06 / Р.І. Благута. - К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. - 16 с.

8. Запорожцева Г.Є. Теоретичні засади психологічного забезпечення оперативної - розшукової діяльності / Г.Є. Запорожцева, О.П. Лисенко // Науково-практичне видання МВС України - Бюлетень обміну досвідом роботи. - № 190. - 2012. - С. 50-58, С. 56.

9. Цільмак О. М. Психолого-правові засади професіогенезу компетентності фахівців кримінальної поліції: автореферат на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 19.00.06-юридична психологія / О.М. Цільмак. - Одеса: ОДУВС, 2010. - 36 с.

10. Охріменко І. М. Теоретичні та прикладні основи оперативної-розшукової психології: автореферат на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук:

19.00.06-юридична психологія / І.М. Охріменко. - Київ: НА СБ України, 2012. - 36 с

11. Криволапчук В. О. Юридико-психологічні основи надійності персоналу кримінальної поліції: теорія та практика: автореферат на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 19.00.06-юридична психологія / В.О. Криволапчук. - Одеса: ОДУВС, 2013. - 36 с.

12. Сигеле С. Преступная толпа. Опыт коллективной психологии / С. Сигеле. М., 1998. - 296 с.

13. Лебон Г. Психология толп / Г. Лебон. - М., 1998. - 262 с. Московичи С. Век толп / С. Московичи. - М., 1996-424 с..

14. Рощин С.К. Психология толпы: анализ прошлых исследований и проблемы сегодняшнего дня / С.К. Рощин // Психологический журнал. -Т. 11. - № 5. - 1990. - С. 24-31.

15. Алгоритм дій поліцейських підрозділів кримінальної поліції (карний розшук) щодо документування злочинів, що вчинюються в надзвичайних умовах: методичні рекомендації / Укладачі: Шинкаренко І.Р., Дидочкін А.Є., Кисельов А.О. - Дніпро: ДДУВС, 2016. - 31 с.

16. Шайхлісламов З.Р. Проблеми психологічної готовності працівників органів внутрішніх справ до оперативної діяльності в екстремальних умовах / З.Р. Шайхлісламов. - Укр ДНТБ 24.09.1996. - №1814-Ук. -96. -27с.

17. Ірхін Ю.Б. Психологічне супроводження заходів з охорони громадського порядку під час проведення спортивних змагань: Метод. Рекомендації / Ю.Б. Ірхін - Київ: 2007 р. - 48с.

18. Шинкаренко І.О. Використання психологічних знань в оперативно-службовій діяльності працівників кримінальної поліції / І.О. Шинкаренко // Науковий вісник ДДУВС. - № 1. - 2012. - С. 284 - 291.

Шинкаренко І. О.

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Надійшла до редакції: 27.01.2017*

УДК 351.7

ПРО ОКРЕМІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗБУТУ ТОВАРІВ, ПРЕДМЕТІВ І РЕЧОВИН, ЗАБОРОНЕНИХ ДО ОБІГУ

Сокол Р. С.

У статті розглядаються окремі правові проблеми розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу, що стосуються запобігання зловживань при розслідуванні даної категорії кримінальних правопорушень, недопущення необґрунтованого притягнення осіб до кримінальної відповідальності. Аналізується практика Європейського суду з прав людини як джерело національного права. Запропоновано внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України в частині додержання компромісу між необхідністю забезпечити конфіденційність особи, яка залучається слідчим, та необхідністю використовувати у доказуванні матеріали аудіо-, відеозапису.

© Р.С. Сокол, 2017

Ключові слова: кримінальне провадження, слідчий, оперативний підрозділ, слідча дія, конфіденційність.

В статье рассматриваются отдельные правовые проблемы расследования незаконного сбыта товаров, предметов и веществ, запрещенных в обороте, которые касаются предотвращения злоупотреблений при расследовании данной категории уголовных преступлений, недопущения необоснованного привлечения лиц к уголовной ответственности. Анализируется практика Европейского суда по правам человека как источник национального права. Предложено внести изменения в Уголовный процессуальный кодекс Укра-

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

ини в части соблюдения компромисса между необходимостью обеспечить конфиденциальность лицу, которое привлекается следователем, и необходимостью использовать в доказывании материалы аудио-, видеозаписи.

Ключевые слова: уголовное производство, следователь, оперативное подразделение, следственное действие, конфиденциальность.

The article deals with the legal problems of investigation of the illegal sale of products, items and substances that are prohibited in the turnover relating to the prevention of abuse in the investigation of the criminal offense, to avoid attracting undue individual criminal responsibility. We give an analysis of the European Court of Human Rights as a source of national law. Proposed amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine in the observance of a compromise between the need to ensure the privacy of a person who is attracted by the investigator, and the need to use materials proving audio, video.

Keywords: criminal proceedings, the investigator, the operative unit, investigative action, confidentiality.

На сьогоднішній день в Україні особливе занепокоєння викликає вчинення злочинів, що пов'язанні з незаконним збутом товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу. Частково це обумовлено високим рівнем латентності незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, що в певній мірі спричинено розформуванням у 2015 році підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків МВС України. Діяльність зазначених підрозділів була зорієнтована, значним чином, саме на виявлення та розслідування незаконного збуту наркотичних засобів і психотропних речовин (ст. 307 КК України). Новостворений у структурі Національної поліції Департамент протидії наркозлочинності є істотно меншим за чисельністю та не виконує покладені на нього функції на рівні міських та районних відділів поліції.

З іншого боку, у державі спостерігається стабільно високий рівень злочинів у сфері незаконного обігу зброї, бойових припасів та вибухових речовин, частково обумовлений проведенням антитерористичної операції на сході країни та потраплянням у цивільний обіг значної кількості бойової зброї. Так, за 2013 рік було офіційно зареєстровано 6 849 фактів незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, (ст. 263 КК України), за 2014 рік обліковано 6 914 таких фактів, за 2015 рік - 6 899, за 10 місяців 2016 року - 5 545.

Не менш актуальним залишається питання викриття злочинів, пов'язаних зі збутом підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів (ст. 199 КК України), підакцизних товарів (ст. 204 КК України), незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок (ст. 216 КК України), підроблених недержавних цінних паперів (ст. 224 КК України), порнографічної продукції (ст. 301 КК України), творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (ст. 300 КК України), отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 321 КК України), фальсифікованих лікарських засобів (ст. 321-1 КК України), підроблених документів, печаток і штампів (ст. 358 КК України), спеціальних технічних засобів негласного отримання

інформації (ст. 359 КК України), шкідливих програмних чи технічних засобів (ст. 361-1 КК України).

Означені вище негативні тенденції спостерігаються на фоні реформування органів та підрозділів Національної поліції, суттєвого зменшення кадрового потенціалу органів досудового розслідування та оперативних апаратів, відтоку досвідчених працівників поліції. Разом з тим, ефективно вирішення завдань із розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу, вимагає науково обґрунтованого кваліфікованого підходу.

Окремим аспектам виявлення та розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу, приділено увагу у працях К.В. Антонова, Л.І. Аркуші, О.М. Бандурки, В.П. Бахіна, В.Д. Берназа, М.П. Водька, А.Ф. Волобуєва, А.М. Волощука, І.О. Воронова, В.І. Галагана, Е.О. Дідоренка, О.Ф. Долженкова, В.П. Захарова, А.В. Іщенко, Н.С. Карпова, І.П. Козаченка, Я.Ю. Кондратьєва, В.К. Лисиченка, Д.Й. Никифорчука, С.С. Овчинського, Ю.Ю. Орлова, В.Л. Ортинського, М.А. Погорецького, В.Д. Пчолкіна, М.Б. Саакяна, В.Г. Самойлова, Г.К. Синілова, О.П. Снігерьова, В.Є. Тарасенка, І.Ф. Хараберюша, В.Ю. Шепітька та інших вчених. Водночас, на сьогодні слід відзначити відсутність наукових досліджень з правових питань розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу. У теорії занадто мало уваги приділяється розробці тих правових механізмів, що спрямовані на запобігання зловживань при розслідуванні даної категорії кримінальних правопорушень, недопущення необґрунтованого притягнення осіб до кримінальної відповідальності.

Метою даної статті є дослідження окремих правових проблем розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу.

Про наявність зловживань у практичній діяльності правоохоронних органів свідчить достатня кількість рішень Європейського суду з прав людини, що стосуються провокаційних дій під час розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу. На жаль, в національній та закордонній правоохоронній практиці трапляються випадки, коли державне обвинувачення ґрунтується на доказах, отриманих за результатами провокації з боку працівників поліції та підбурювання на вчинення протиправних дій.

Розглянемо найвідоміші судові прецеденти з цього приводу. Так, по справі «Худобін проти Російської Федерації» (Жалоба № 59696/00), що у 2006 році розглядалася третьою секцією Європейського суду з прав людини, заявник стверджував, що його звинувачення було повністю засновано на доказах, отриманих в результаті провокації з боку співробітників міліції [5, с. 314-315]. Коротко викладемо суть справи. Особа Т., яка працювала на органі внутрішніх справ під прикриттям, подзвонила заявнику (Худобіну) та сказала, що хоче придбати дозу героїну. Заявник погодився достати для неї дозу героїну, зустрівся із Т. на вулиці та отримав від неї грошові купюри, видані перед цим Т. співробітниками міліції та помічені спеціальною речовиною (яку видно в ультрафіолетових променях). Після цього заявник із отриманими грошима попрямував додому ще до одної людини - Г., який передав йому маленький пакетик із 0,05 грамами героїну. Після повернення до обумовленого місця зустрічі із покупцем Т. заявник був затриманий співробітниками органів внутрішніх справ. Через деякий час Бутирський районний суд м. Москви визнав заявника винним у збуті героїну [4, с. 15].

Сторона захисту стверджувала, що громадянка Т., діючи в інтересах міліції, спровокувала заявника скоїти злочин, а згідно законодавства Російської Федерації заборонено любу форму підбурювання чи провокації; лише у випадку підготовки конкретного злочину можна проводити операцію під прикриттям. На думку захисту, у даній справі міліція в ході планування «провірочної закупівлі» не мала доказів участі заявника в торгівлі наркотичними речовинами, заявник раніше не притягався до кримінальної відповідальності та не було розпочате попереднє слідство [4, с. 19]. Влада ж Російської Федерації стверджувала, що права заявника не були порушені. Згідно п. 4 ст. 6 Федерального Закону «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативні підрозділи міліції мають право проводити «провірочні закупівлі» заборонених до обігу товарів (наприклад, наркотиків), а питання про те, яка конкретна інформація про незаконні дії заявника з наркотиками знаходилась у розпорядженні міліції до проведення закупівлі не є складовою частиною доказів в межах цієї справи. Отримані по справі докази були допустимі з точки зору російського законодавства та могли слугувати підставою для обвинувачення у вчиненні злочину. Свідок Т. знала, що заявник займається розповсюдженням наркотиків, та погодилась брати участь при проведенні провірочної закупівлі, та не тиснула на заявника з метою отримання від нього наркотиків [4, с. 36].

Європейський суд визнав зазначену операцію незаконною та не погодився із доводами влади РФ. «Внутрідержавне законодавство не повинно дозволяти використання доказів, отриманих в результаті підбурювання з боку агентів. А якщо воно дозволяє, то тоді законодавство не відповідає принципу «справедливого розгляду», як він розтлумачений у справі «Тейшейра де Кастро проти Португалії».

У зазначеній справі (Тейшейра де Кастро проти Португалії) співробітники поліції під прикриттям запропонували заявнику гроші за продаж їм героїну. Хоча у заявника не було кримінального минулого, у нього були контакти, за допомогою яких він міг придбати наркотики і, спокусившись грошима, заявник прийняв пропозицію. В наступному йому було пред'явлено обвинувачення і він був засуджений за злочин в сфері незаконного обігу наркотиків [4, с. 37]. Європейський Суд провів розмежування між діями співробітників поліції по цій справі від звичайних агентів, що діють під прикриттям, що можуть скривати свої особистості з метою отримання інформації та доказів злочину без активного підбурювання особи до вчинення такого злочину. Європейський Суд підкреслив ряд характерних моментів у цій справі, в особливості той факт, що втручання двох поліцейських не було частиною операції, що знаходилась під контролем судових органів, та що у внутрішньодержавних органів не було достатньо підстав підозрювати заявника у причетності до торгівлі наркотиками в минулому: в нього не було кримінального минулого та не було підстав вважати, що він мав схильність до розповсюдження наркотиків до того, як співробітники поліції запропонували йому угоду [4, с. 37].

У подібних прецедентних випадках заявники до Європейського суду з прав людини стверджують, що злочину б не було вчинено, якби воно не було «спровоковано» працівниками правоохоронних органів. Варто зазначити, що подібна поведінка осіб, чії дії негласно документуються, є доволі типовою та має на меті у будь-який спосіб уникнути кримінальної відповідальності. Але, з огляду на зміст зазначених вище справ, Європейський Суд мав рацію: злочини були спровоковані.

Слід акцентувати особливу увагу на тому, що відповідно до діючого законодавства України [3, ст. 17] суди при розгляді справ мають застосовувати як джерело права положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і практику Європейського суду з прав людини. Тож при здійсненні досудового розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу, працівникам органів досудового розслідування варто звертати увагу на наступні обставини:

- незаконний збут особою, відносно якої проводиться оперативна закупка, не повинен бути наслідком підбурювання або інших провокаційних дій працівників правоохоронних органів та залучених на конфіденційній основі осіб, які вчиняються з метою подальшого викриття такого злочину;

- повинні бути достатні підстави підозрювати особу, відносно якої проводиться оперативна закупка, у причетності до незаконного збуту.

З'ясування зазначених обставин обумовлює необхідність застосування у практиці викриття осіб, які вчиняють означені кримінальні правопорушення, таких методів роботи, що дозволяють розвіяти сумніви у сторін кримінального провадження відносно наявності або відсутності провокаційних дій. Маємо висловити думку про те, що при проведенні оперативної закупки товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу, доцільно активно застосовувати ті негласні слідчі (розшукові) дії, що спрямовані на отримання матеріалів аудіо-, відеозапису. Такого роду матеріали, будучи документальним та наглядним відображенням подій за участю фігурантів в їхній динаміці, якнайкраще свідчать про вимушений чи то добровільний характер незаконного збуту. Матеріали аудіо-, відеозапису особи виконують функцію об'єктивізації доказів, наочно захищаючи доказову базу від перекручень та фальсифікацій. Зафіксована на технічних носіях аудіовізуальна інформація вказує на фактичні дані, що повинні стати доказами, і, поза сумнівом, це сприяє об'єктивному вирішенню завдань кримінального судочинства.

Проте відзначимо, що аудіо-, відеофіксація може значно зашкодити інтересам осіб, які на конфіденційних (негласних) засадах залучаються до проведення оперативної закупки та є безпосередніми покупцями, адже законодавством їм гарантується конфіденційність [1, ст. 275]. Використання таких осіб, як правило, є необхідною умовою проведення оперативної закупки, що має подвійну природу може вживатися як негласна слідча (розшукова) дія (слідчим, прокурором згідно ст. 271 КПК України «Контроль за вчиненням злочину» або оперативним підрозділом за їхнім дорученням), а також може вживатися як оперативно-розшуковий захід (відповідними суб'єктами, визначеними в ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»). Однак, незалежно від того, хто є ініціатором проведення негласних слідчих (розшукових) дій, додатки до протоколів цих заходів (аудіо-, відеозаписи) є предметом пильної уваги сторони захисту під час судового розгляду, а тому перегляд їхнього змісту може викрити особистість конфіденційного співробітника.

Як свідчить практика роботи слідчих органів Національної поліції конфіденційні співробітники надають свідчення в ході досудового розслідування та судового розгляду на умовах анонімності, тобто під «псевдонімом» або вигаданими анкетними даними, бо цього вимагають положення Закону [1, ст. 275; 2, ст. 11]. Звичайно, на-

дання такими особами свідчень на умовах анонімності обмежує право підозрюваного (обвинуваченого) на справедливий і відкритий судовий розгляд, виключає можливість проведення перехресного допиту й оскарження справжності, точності і щирості показань. Проте, виходячи з аналізу рішень Європейського суду з прав людини [5, с. 281], можна стверджувати, що факт виконання особою завдань поліції на негласній (конфіденційній) основі є цілком достатньою причиною для забезпечення анонімності свідкові у кримінальному процесі. У такому разі інтереси підозрюваного (обвинуваченого) є менш важливими, ніж необхідність гарантувати конфіденційність і безпеку свідку.

Висновок. Таким чином, практика розслідування незаконного збуту товарів, предметів і речовин, заборонених до обігу, потребує розумного компромісу між необхідністю забезпечення конфіденційності відомостей про особу, яка залучається до проведення оперативної закупки, та необхідністю використання у доказуванні матеріалів аудіо-, відеозапису, що підтверджують відсутність підбурювання (провокації) на вчинення злочину та доводять системний характер незаконного збуту.

З метою додержання зазначеного компромісу доцільно запропонувати використовувати у таких ситуаціях той порядок, що передбачений ч. 4 ст. 241 КПК (освідування особи). Він стосується необхідності зберігання слідчим результатів фотографування або відеозапису, демонстрація яких може розглядатись як образлива для освідуваної особи, в опечатаному вигляді і надання лише суду під час судового розгляду. Так само результати аудіо-, відеоконтролю особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та інших дій, що можуть викрити особу, залучену до конфіденційного співробітництва, доцільно зберігати в опечатаному вигляді і надавати лише суду під час закритого судового засідання відповідно до ч. 2 ст. 27 КПК України.

Зазначений висновок дозволяє сформулювати пропозицію щодо доповнення ч. 1 ст. 275 КПК України на-

ступним чином: «Додатки до протоколів про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, в яких розкриваються відомості про особу, яка конфіденційно співпрацює з органами досудового розслідування, зберігаються в опечатаному вигляді та надаються лише суду».

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : від 13 квітня 2012 р. : за станом на 21.12.2016 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. - Назва з екрану.
2. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 18 лютого 1992 р. : за станом на 21.12.2016 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. - Назва з екрану.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс] : закон України № 3477-IV від 23 лютого 2006 року : за станом на 21.12.2016 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. - Назва з екрану.
4. Дело «Худобин (Khudobin) против Российской Федерации»: Постановление от 26 октября 2006 г. (Жалоба № 59696/00) [Текст] // Бюллетень Европейского суда по правам человека. - № 11. - 2007. - С. 13-41.
5. Джеремі Макбрайд Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес [Текст] / Джеремі Макбрайд / Генеральний директорат з прав людини і правових питань, Рада Європи. - К. : «К.І.С.», 2010. - 576 с.

Сокол Р. С.,
аспірант заочної форми навчання
докторантури та аспірантури
ОДУВС
Надійшла до редакції: 19.02.2017

УДК 343.132

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОЇ КОМБІНАЦІЇ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Ценов В. М.

У даній статті розглянуто деякі аспекти організації проведення оперативної комбінації органами Національної поліції України, а також запропоновано певний алгоритм дій проведення оперативних комбінацій працівниками оперативних підрозділів НП України.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, оперативно-розшукові заходи, оперативна комбінація, Національна поліція, організація.

В данной статье рассмотрены некоторые аспекты организации проведения оперативной комбинации органами Национальной полиции Украины, а также предложено определенный алгоритм действий проведения оперативных комбинаций сотрудниками оперативных подразделений ЧП Украина.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, оперативно-розыскные мероприятия, оперативная комбинация, Национальная полиция, организация.

This article deals with some aspects of the organization of operational combinations by the National Police of Ukraine and proposed a sequence of actions of workers of the available combinations of operating units of emergency Ukraine.

Keywords: *operatively-search activity, operational-search measures, operational combination, National Police, organization.*

Постановка проблеми. З прийняттям у 2012 році нового Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК України) суб'єкти оперативно-розшукової діяльності (далі — ОРД) набули повноважень за дорученням слідчого, прокурора проводити слідчі (розшукові) дії, зокрема негласні. Як свідчать результати аналізу норм законів і підзаконних нормативно-правових актів та практики їх застосування, негласні слідчі (розшукові) дії (далі — НСРД) за своїм змістом збігаються з аналогічними оперативно-розшуковими заходами (далі — ОРЗ), проводяться із застосуванням тотожних методів пізнання

© В.М. Ценов, 2017